

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ג, 2013
מספר השאלון: 209,003201

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

2 יחידות לימוד

יחידה א' – חלק ראשון ממבחן 5 יח"ל

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.

פרק ראשון	—	עיון בתורה (בראשית ושמות)	—	(12x4)	—	48 נקודות
פרק שני	—	התמצאות בספר שמות: חומש ורש"י	—	(12x1)	—	12 נקודות
פרק שלישי	—	עיון בנביאים ראשונים	—	(6x3)	—	18 נקודות
פרק רביעי	—	בקיאות בספרים שמואל א, שמואל ב	—	(10x1)	—	10 נקודות
פרק חמישי	—	עיון בנביאים אחרונים ובכתובים	—	(6x2)	—	12 נקודות
					—	סה"כ 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.

ד. הוראות מיוחדות: בפרק השלישי ובפרק החמישי יש לענות על פי אחד הפרשנים:
רש"י או מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — עיון בתורה (בראשית ושמות) (48 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-5 (לכל שאלה — 12 נקודות).

1. בראשית, י"ב, י'-י"ז.

א. "למען ייטב לי בעבורך" (פסוק י"ג).

ספורנו: "למען כשתאמרי שאת אחותי, יקווה כל אחד מהם שאשיאך לו ולא יחשוב שום אחד מהם להרגני".

לאיזו הטבה התכוון אברהם בדבריו על פי ספורנו, ולאיזו הטבה הוא התכוון על פי רש"י?

(4 נקודות)

ב. "ויהי כבוא אברם מצרימה" (פסוק י"ד).

רש"י: "היה לו לומר 'כבואם מצרימה'?"

הסבר את תהייתו של רש"י, וכתוב כיצד הוא משיב עליה. (4 נקודות)

ג. "וינגע ה' את פרעה... על דבר שרי אשת אברם" (פסוק י"ז).

כיצד רש"י מסביר את הביטוי "על דבר שרי"? (4 נקודות)

2. בראשית, ט"ו, י"ב-י"ד.

א. "והנה אימה חשכה גדלה נפלת עליו" (פסוק י"ב).

לפי רש"י, על מה מרמזות המילים "אימה חשכה"? (3 נקודות)

ב. "כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם... ארבע מאות שנה" (פסוק י"ג).

על פי רש"י, כיצד התקיים הנאמר בפסוק זה, הרי בני ישראל לא היו במצרים

ארבע מאות שנה? (4 נקודות)

ג. "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי" (פסוק י"ד).

רמב"ן: "אף על פי שאני גזרתי על זרעך להיות גרים... אשפוט את הגוי אשר יעבדו".

איזו שאלה רמב"ן מעורר על פסוק זה, וכיצד הוא משיב עליה? (5 נקודות)

3. **בראשית**, י"ט, א'-ב'.

- א. "ויבאו שני המלאכים סדמה בערב" (פסוק א').
רש"י: "וכי כל כך שהו המלאכים מחברון לסדום?"
 הסבר את שאלת רש"י, וכתוב כיצד הוא עונה עליה. (4 נקודות)
- ב. "ולוט ישב בשער סדם" (פסוק א').
 מה דייק רש"י מהכתיב של הפסוק, ומה הוא למד מדיוק זה? (4 נקודות)
- ג. "ולינו ורחצו רגליכם" (פסוק ב').
רש"י: "וכי דרכן של בני אדם ללון תחילה ואחר כך לרחוץ?"
 מה רש"י עונה על כך? (4 נקודות)

4. **שמות**, י', ג'-י"א.

- א. "וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ" (פסוק ה').
כלי יקר: "ידוע שכל הסומים (=עיוורים) אוכלים ואינם שבעים, כך ארבה זה, על ידי שריבויים גורם שתחשך הארץ, גם הארבה אינו יכול לראות מה שהוא אוכל, והרי הוא אוכל... ולא ישבע, ועל כן יאכל כל אשר בשדה".
 על מי נאמר "ולא יוכל לראות את הארץ" לפי כלי יקר, ועל מי נאמר הדבר לפי רש"י? (4 נקודות)
- ב. "ראו כי רעה נגד פניכם" (פסוק י').
 הסבר את הזהרתו של פרעה על פי תרגום אונקלוס (המוזכר ברש"י) אן על פי המדרש. (4 נקודות)
- ג. "לכו נא הגברים... כי אתה אתם מבקשים" (פסוק י"א).
 על פי רש"י, מה היה נימוקו של פרעה לדבריו "לכו נא הגברים"? (4 נקודות)

5. **שמות**, ט"ו, א'-י'.

- א. "אשירה לה' כי גאה גאה" (פסוק א').
 הסבר את הביטוי "גאה גאה" לפי אחד הפירושים של רש"י. (4 נקודות)
- ב. "זה א-לי ואניוה" (פסוק ב').
 הסבר את המילה "ואניוה" לפי שני הפירושים של רש"י. (4 נקודות)
- ג. "ירדו במצולת כמו אבן" (פסוק ה'); "יאכלמו כקש" (פסוק ז'); "צללו כעופרת" (פסוק י').
 מה רש"י למד משלושת הדימויים האלה? (4 נקודות)

פרק שני — התמצאות בספר שמות (חומש ורש"י)

(12 נקודות)

ענה על שאלה 6.

6. לפניך שמונה סעיפים (א-ח), ובהם קטעי פסוקים.
- בחר בשישה סעיפים, העתק למחברתך את האות המציינת כל סעיף שבחרת, וכתוב לידה באיזה הקשר נאמרו הדברים, ופירוש אחד שלהם על פי רש"י (לכל סעיף — 2 נקודות).
- א. "הבה נתחכמה לו".
 - ב. "הלהרגני אתה אמר".
 - ג. "והפליתי ביום ההוא את ארץ גשן".
 - ד. "כי יבא אלי העם לדרש אלקים".
 - ה. "ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו".
 - ו. "והאיר על עבר פְּנֵיה".
 - ז. "וכפר אהרן על קרנתיו אחת בשנה".
 - ח. "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו".

/המשך בעמוד 5/

פרק שלישי — עיון בנביאים ראשונים (18 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 7-10 (לכל שאלה — 6 נקודות; לכל סעיף — 2 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

7. שמואל א, ג', א'-י"ד.

- א. "ושמואל שכב בהיכל ה' אשר שם ארון אלקים. ויקרא ה' " (פסוקים ג'-ד').
היכן שכב שמואל? מדוע צירפו הפרשנים את סוף פסוק ג' לתחילת פסוק ד'?
- ב. מהו ההבדל בין דברי עלי לשמואל בפסוק ט' ובין דברי שמואל בפסוק י'? מהו ההסבר להבדל זה?
- ג. הסבר מדוע בפסוק י"ג כתוב על עלי "ולא כהה במ", הרי בפרק ב', פסוקים כ"ג-כ"ד, כתוב שהוא העיר לבניו שיחדלו ממעשיהם הרעים.

8. שמואל א, ט"ז.

- א. כשראה שמואל את אליאב בן ישי אמר "אך נגד ה' משיחור" (פסוק ו').
הסבר את דברי שמואל.
- ב. "כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב" (פסוק ז').
מה רצה ה' ללמד את שמואל בדברים האלה?
- ג. "ויען אחד מהנערים... בן לישי בית הלחמי ידע נגן וגבור חיל ואיש מלחמה..." (פסוק י"ח).
מדוע מנה הנער את כל השבחים האלה, הרי שאול חיפש רק אדם שיודע לנגן?

9. שמואל א, כ"א.

- א. "ונשם איש מעבדי שאול... נעצר לפני ה' ושמו דאג האדמי אביר הרעים" (פסוק ח').
מה היה תפקידו של דאג האדמי, ומה הוא עשה בנוב?
- ב. "הנה היא לוטָה בשמלה אחרי האפוד" (פסוק י').
בָּאָר את המילה "לוטָה", והסבר את משמעות הביטוי "אחרי האפוד".
- ג. "ויאמרו עבדי אכיש אליו הלוא זה דוד מלך הארץ" (פסוק י"ב).
מדוע כינו עבדי אכיש את דוד "מלך הארץ", והרי עדיין לא היה מלך?

10. שמואל ב, א', י"ז-כ"ז.

- א. "ויקנן דוד את הקינה... ויאמר ללמד בְּנֵי יְהוּדָה קִשְׁתָּ" (פסוקים י"ז-י"ח).
 - ב. "הִנֵּה כְּתוּבָה עַל סֵפֶר הַיִּשָּׁר" (פסוק י"ח).
 - ג. — "קִשְׁתָּ יְהוֹנָתָן לֹא נִשְׁוֹג אַחֲרָיו" (פסוק כ"ב).
 - "מִנְשָׁרִים קָלוּ מֵאֲרִיּוֹת גִּבְרוּ" (פסוק כ"ג).
- הסבר את השבח של שאול ויהונתן בכל אחד מהביטויים האלה.

פרק רביעי — בקיאות בספרים שמואל א, שמואל ב

(10 נקודות)

ענה על שאלה 11.

11. לפניך שנים-עשר סעיפים (א-יב), ובהם קטעי פסוקים.
- בחר בעשרה סעיפים, העתק למחברתך את האות המציינת כל סעיף שבחרת, וכתוב לידה על מי נאמרו הדברים, ובאִיזה הֶקְשֶׁר הם נאמרו (לכל סעיף — נקודה אחת).
- א. "ונתתיו לה' כל ימי חייו ומוֹרָה לא יעלה על ראשו".
- ב. "ויבֹא שְׁלֹה בַיּוֹם הַהוּא וּמִדּוֹ קָרְעִים וְאִדְמָה עַל רֹאשׁוֹ".
- ג. "הלכו הלך וגעו ולא סרו ימין ושמאל".
- ד. "הִרְאִיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ ה' כִּי אֵין כְּמֹהוּ בְּכָל הָעָם".
- ה. "וַיֵּלֶךְ... מֵעַדְנָת, וַיֹּאמֶר... אֲכַן סָר מֵרֵמֶת".
- ו. "וַיָּמָת בַּיּוֹם הַהוּא שְׁמֹנִים וּחֲמִשָּׁה אִישׁ נִשָּׂא אֶפֶד בְּדָ".
- ז. "חִי ה' אִם יִקְרָךְ עֹן בַּדָּבָר הַזֶּה".
- ח. "וַיִּקְבְּרֻהוּ בַקֶּבֶר אֲבִיו אֲשֶׁר בֵּית לָחֶם".
- ט. "אֲנָשִׁים רָשָׁעִים הִרְגוּ אֶת אִישׁ צָדִיק בְּבֵיתוֹ עַל מִשְׁכָּבוֹ".
- י. "הִיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מֵאֵד".
- יא. "יֹסֵב אֶל בֵּיתוֹ וּפְנֵי לֹא יִרְאֶה".
- יב. "יְחִי הַמֶּלֶךְ יְחִי הַמֶּלֶךְ".

פרק חמישי — עיון בנביאים אחרונים ובכתובים (12 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 12-14 (לכל שאלה — 6 נקודות; לכל סעיף — 2 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

12. ירמיה, ל"א, א'-ד'.

- א. "מצא חן במדבר עם שרידי חרב" (פסוק א').
מי מצא חן בעיני מי, ומתי הוא מצא חן בעיניו? בתשובתך הסבר את הכינוי "שרידי חרב".
- ב. "עוד אֶבְנֶךָ וּנְבִיִּית" (פסוק ג').
לאיזה בניין הנביא מתכוון בדבריו, ומהי הבשורה במילים "אבנך ונבנית"?
- ג. "נָטְעוּ נָטְעִים וַחֲלָלוּ" (פסוק ד').
מה הנביא מבשר לעם ישראל במילים האלה?

13. תהלים, י"ט.

- א. "השמים מספרים כבוד א-ל" (פסוק ב'); "תורת ה' תמימה משיבת נפש" (פסוק ח').
אבן עזרא: "זה המזמור נכבד מאוד".
הסבר, על פי תוכן המזמור, מדוע הוא נכבד מאוד.
- ב. — "יום ליום יביע אִמֹר" (פסוק ג').
— "אֵין אִמֹר ואֵין דברים" (פסוק ד').
הסבר כיצד שני הפסוקים מתיישבים זה עם זה.
- ג. "כחתן יצא מִחֲפָתוֹ יֵשׁוּעַ כְּגֹבֹר לְרוּחַ אֶחָד" (פסוק ו').
הסבר את משמעות הדימויים "כחתן יצא מִחֲפָתוֹ" ו"יֵשׁוּעַ כְּגֹבֹר לְרוּחַ אֶחָד".

14. תהלים, קל"ז.

- א. מדוע ביקשו השובים מישראל "שירו לנו משיר ציון" (פסוק ג')? בתשובתך התייחס למילים "ותולְּלֵינוּ שמחה".
- ב. לפי פסוק ד', מדוע ישראל סירבו לשיר?
- ג. "אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי" (פסוק ו').
הסבר את משמעות הביטוי הזה, וכתוב כיצד מקיימים אותו הלכה למעשה.

בהצלחה!